

29. 5. 2025

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vexatorní podání jako neodvratitelný důsledek rozvoje AI

Zastupovala jsem klientku v jednom nechvalně známém případě, kdy otec dětí bojoval o jejich svěření velmi nekonvenčními a zároveň vysoce problematickými prostředky. Klientka, soudy i další státní orgány se opakovaně stávaly terčem šikanózních podání, která přicházela s takovou intenzitou, že v nejvypjatějších obdobích chodila klientka k soudu i několikrát do měsíce. Situace se uklidnila až ve chvíli, kdy děti nabyly zletilosti a věc postupně ztratila aktuálnost. Tento případ, přestože šlo „jen“ o rodinněprávní spor, poukazuje na hlubší a systémovější problém, který může v budoucnu zásadně ovlivnit fungování celé justice.

Vexatorní podání jako systémová hrozba

Jedním z opomíjených, avšak narůstajících rizik pro soudy v České republice jsou tzv. **vexatorní podání - tedy opakované, často šikanózní návrhy ze strany jednotlivců**, kteří nevedou spory s cílem vyřešit právní problém, ale spíše jako nástroj obstrukce, osobní msty nebo dokonce destabilizace demokratického systému. Tito jednotlivci využívají (či spíše zneužívají) právní prostředky způsobem, který překračuje meze. Tento fenomén zatím v českém právním řádu nemá téměř žádné systematické řešení.

Vexatorní podání před Nejvyšším správním soudem

I české soudy se s těmito excesy začínají častěji setkávat. Nejvyšší správní soud například v usnesení č. j. **7 As 116/2023-11 ze dne 27. července 2023** odmítl sérii kasačních stížností jednoho žalobce s odůvodněním, že došlo ke zneužití práva na soudní ochranu. Žalobce podal podání, která byla formálně i věcně vadná, často identická a bez jakéhokoli právního základu. Z rozhodnutí vyplývá, že v období pěti let tento jednotlivec inicioval téměř 860 soudních řízení, z čehož jen v červnu 2023 podal bezmála 400 kasačních stížností.

Reakce zákonodárce dílčí, ale nedostatečná

Na tyto excesy zákonodárce reagoval novelou soudního řádu správního, která správním soudům umožňuje návrh odmítnout pro zneužití práva (§ 68 písm. f) SŘS) a uložit pokutu až 50 000 Kč (§ 44 odst. 1 SŘS). Jakkoli je tento krok vítaný, jde jen o částečné řešení omezené na správní soudnictví. V kontextu rozvoje AI a jejího snadného využití k automatickému generování návrhů jde o nástroj, který se rychle může stát nedostatečným a situace může narůst v těžko řešitelný systémový problém.

Inspirace z anglického práva: „vexatious litigants“

Řešení, jak čelit takovým excesům, lze hledat i v zahraniční právní úpravě, a to zejména v anglosaských zemích, kde je podobným stěžovatelům omezován přístup k soudu.

V Bulletinu advokacie č. 1-2/2015 naleznete v rubrice Stanislava Balíka „Víte, že.....“ nenápadnou zmínku o tom, že v Anglii byl již v r. 1896 přijat zákon proti tzv. „vexatious litigants“. Dnes je příslušná úprava součástí zákona o nejvyšších soudech (Senior Courts Act 1981)[\[1\]](#), který umožňuje vydání tzv. Civil Proceedings Order (CPO). Na jeho základě může být určité osobě zakázáno podávat

nové občanskoprávní žaloby bez předchozího souhlasu soudu.

Tento příkaz vydává High Court (Vrchní soud) na návrh Attorney General (generální prokurátor) poté, co je doloženo, že daná osoba soustavně podává bezdůvodné nebo šikanózní žaloby. Dotyčný, vůči němuž je nařízení vydáno, **je poté zapsán do veřejného registru a nemůže bez zvláštního povolení soudce Vrchního soudu podat návrh na zahájení nového řízení**. Ten podání nemusí povolit, pokud shledá, že nemá alespoň nějaký meritorní základ.

Další nástroje anglické justice

Vedle toho obsahuje anglické právo i další poměrně sofistikované nástroje, kterými lze vexatorním podáním zabránit. Soudy mohou například v již probíhajícím soudním řízení vydat i takzvané **omezené příkazy (Limited CRO)**, kterými se brání účastníkovi činit další návrhy v rámci určitého probíhajícího řízení bez předchozího svolení soudce. Další možností je vydání takzvaného **Extended CRO** (rozšířený příkaz), kterým se účastníkovi zakáže podávat bez speciálního svolení soudu nové žaloby či návrhy týkající se určitého okruhu věcí nebo sporů po stanovenou dobu nebo alternativně **General CRO** (obecný příkaz), kterým se brání účastníkovi podávat jakékoli nové žaloby či návrhy u vymezených soudů po dobu až dvou let. [2]

Anglická právní úprava nám může být inspirací v boji s těmi nejhoršími stěžovateli. Rozhodnutí Nejvyššího soudu totiž není ojedinělé, s podobnými stěžovateli se setkává i Ústavní soud [3] a zcela určitě i další státní orgány.

Co přinese AI běžným navrhovatelům

Obávám se, že ani podobné systémové nástroje nemusí kolapsu soudní soustavy zcela zabránit. Skutečné nebezpečí totiž nemusí číhat jen ve zneužívání práva notorickými stěžovateli. Umělá inteligence zpřístupní možnost tvorby zdánlivě formálně správných návrhů i běžným osobám bez právního vzdělání. Na soudy se tak v budoucnosti začnou **ve větším počtu obracet běžní navrhovatelé**, kteří budou opravdu řešit reálný problém, ale namísto odborné pomoci si nechají **návrh vygenerovat umělou inteligencí**. Vytvořit žalobu, odvolání nebo stížnost v podobě zdánlivě formálně správného textu je dnes otázkou minut. Bezpochyby bude mnohem snazší se na soudy podat návrh i ve věcech bagatelních nebo budou soudům docházet věci, které nebudou dostatečně odborně zpracovány a soudy s nimi budou mít více práce. Odpadne tedy to běžné „síto“, které způsobuje, že se na soudy obrací lidé s vážnějšími podáními.

Návrat k myšlence advokátního procesu

Jedním z možných řešení, které se pro takový případ nabízí, je **zavedení advokátního procesu, povinného advokátního zastoupení alespoň v některých typech řízení**. V České republice se o této možnosti diskutovalo zejména v souvislosti s justičními reformami v 90. letech a znovu při úvahách o reformě civilního procesu [4]. Návrh povinného právního zastoupení se tehdy setkával s kritikou z hlediska přístupu k soudům pro méně majetné osoby. V kontextu dnešních technologických výzev by se však diskuse měla obnovit, a to **nikoli jako omezování práv, ale jako způsob zajištění jejich kvality a ochrany před jejich zneužíváním**.

Úloha advokacie v nové realitě

Advokacie má být nejen obhájcem práv klientů, ale i strážcem principů právního státu. **Pro nové představenstvo České advokátní komory tedy bude výše uvedená situace velkou výzvou**. Je nezbytné, aby Česká advokátní komora na výše uvedená nebezpečí začala systematicky upozorňovat politiky i státní orgány a případně zpracovala předlohu, která nabídne reálná řešení.

Závěrem je třeba říci, že umělá inteligence nemusí být jen konkurencí advokátům. Může se naopak stát jejich spojencem – pokud se dokážeme adaptovat a využít ji k ochraně kvality právních služeb i justičního systému jako celku. Česká advokacie má nyní příležitost být první, kdo tuto problematiku otevře a nabídne konstruktivní a vyvážené řešení.

Mgr. Pavla Krejčí
Advokát

DBK PARTNERS®
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

[DBK PARTNERS, advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Vinohradská 938/37
120 00 Praha 2

Tel.: +420 244 912 463

Fax: +420 244 912 803

e-mail: ak@dbkp.cz

[1] § 42 zákona o nejvyšších soudech z roku 1981 (Senior Courts Act 1981)
<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1981/54/contents>

[2] 3.11 a násl. Civil Procedure Rules, CPR >>>[zde](#).

[3] I. usnesení sp. zn. ÚS 2283/12

[4] K dispozici >>> [zde](#) a [zde](#).

Další články:

- [Přezkum rozhodnutí CAS vnitrostátními soudy Evropské unie](#)
- [Matzner: Řešme také jak dál s AML. A vyvarujme se nadměrné zátěži a zbytečné byrokracie](#)
- [Určení výše přiměřené slevy z kupní ceny](#)
- [Dočasný zákaz výkonu funkce statutára dle zákona o kybernetické bezpečnosti a nové povinnosti pro statutáry](#)
- [Soudní ombudsman jako most mezi soudy, advokacii a veřejností](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 17.: Přístup do datové schránky právnické osoby při úmrtí jednatele](#)
- [Realitní obchod, provize zprostředkovatele a právní důsledky odstoupení od kupní smlouvy](#)
- [Limity nároku poškozeného na náhradu nákladů za nájem náhradního vozidla](#)
- [Druhá vlna povinností dle AI Aktu](#)
- [Smlouva uzavřená mezi studentem a soukromou vysokou školou jako smlouva spotřebitelská – náleží Ústavního soudu ze dne 5. února 2025, sp. zn. IV. ÚS 2093/24](#)
- [Specifika výpovědi podnájemní smlouvy bytu optikou judikatury Nejvyššího soudu](#)